

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum 11 maart 2022
Onze referentie 11/22/04
Inzake CONTANTE GELDEN COFFEESHOPS

Geacht Kamerlid,

Inleiding

1. RCCS Waardetransport B.V. en RCCS Holding B.V. zijn op 7 maart jl. failliet gegaan (**bijlage 1**).¹ RCCS is een waarde transporteur, die contant geld veilig kan brengen of ophalen. Coffeeshops maakten gebruik van deze diensten van RCCS, omdat er contant geld nodig is om de leveranciers van coffeeshops te kunnen betalen. Deze leveranciers hebben namelijk geen bankrekening. Naast RCCS, zijn Brinks en VTS de twee andere waarde transporteurs in Nederland. Brinks is evenwel nimmer bereid geweest geld voor de coffeeshopbranche te vervoeren. Het wegvallen van RCCS leidt tot een acuut probleem in de coffeeshopbranche.

(Wettelijk) kader

2. Een bank is op basis van de Wwft verplicht tot een integere bedrijfsvoering. Zo bepaalt artikel 3:10 Wwft (**bijlage 2**) dat een bank gehouden is om een adequaat beleid te voeren dat de integere uitoefening van haar bedrijf waarborgt en onder meer tegengaat dat wegens haar klanten het vertrouwen in de bank of de financiële sector kan worden geschaad. In dat kader moeten banken zich houden aan verplichtingen neergelegd in de Wwft. Artikel 3 lid 1 Wwft (**bijlage 3**) verplicht banken voorafgaand aan de dienstverlening cliëntenonderzoek te verrichten als onderdeel van een integere bedrijfsvoering en het beheersen van specifieke bedrijfsrisico's. Bedrijven waar veel geldverkeer in contanten plaatsvindt (zoals coffeeshops) hebben een hoger potentieel risico; daar moet verscherpt cliëntenonderzoek plaatsvinden.

¹ www.rccs.eu, geraadpleegd op 11 maart 2022.

3. De Nederlandse Bank benadrukt dat een verhoogd risico echter niet betekent dat bij dit type cliënten het aangaan van een bankrelatie categoriaal geweigerd kan worden. Dit is in lijn met de brief van de Minister van Financiën van 18 januari 2010 (**bijlage 4**).²

4. In juli 2021 oordeelde de Voorzieningenrechter van de rechtbank Midden-Nederland dat de Rabobank moet toestaan dat een coffeeshop geldbestellingen (max 50.000 euro) via een waarde transporteur plaatst, voor zover daarmee de door de bank vastgestelde limiet voor de opname van contante gelden overschreden wordt (**bijlage 5**).³ Van de coffeeshop kon het verminderen van het aantal pinbetalingen en het verhogen van cashbetalingen in de coffeeshop, als alternatief, niet worden verlangd als een reële en gewenste bedrijfsaanpassing. Jarenlang is namelijk gestimuleerd (ook door banken) om klanten per PIN te laten betalen. Dat is mede door Corona ook steeds meer ingeburgerd. Steeds minder klanten hebben contant geld op zak en een werkende geldautomaat in de nabijheid is geen vast gegeven, aldus de Voorzieningenrechter. Ook is het uit een oogpunt van transparantie volgens de Voorzieningenrechter ongewenst om terug te gaan naar contante betaling door klanten in de coffeeshop. Doordat de bank het verbod om geldbestellingen te plaatsen via een waarde transporteur, is de coffeeshop in een patstelling gebracht omdat zij voor haar bedrijfsvoering is aangewezen op contant geld: *“Naar het oordeel van de voorzieningenrechter brengt dit verbod van Rabobank mee dat [eiseres] zodanig in haar bedrijfsvoering wordt beperkt dat niet langer sprake is van “daadwerkelijke toegang krijgen tot betaalfaciliteiten” zoals de minister dat voor ogen had. Rabobank voert met het verbod om geldbestellingen bij derden te plaatsen de facto een verkapt uitsluitingsbeleid, want [eiseres] kan geen kant op. Ook de overstap naar een andere bank lijkt voorshands niet mogelijk. (...)”*

5. Bij nagenoeg alle bankkantoren is het tegenwoordig niet meer mogelijk om grote bedragen contant geld op te halen bij de balie. Bij een geldautomaat van de bank of Geldmaat (een netwerk van geldautomaten dat diverse banken hebben opgezet) kan in principe nog wel tot een bepaald bedrag per dag (bijvoorbeeld 5.000 euro bij Rabobank⁴ en ING⁵ en 10.000 euro bij ABN Amro⁶) aan contant geld worden opgenomen van een zakelijke bankrekening.

² Juridisch kader ontleend aan: Rb. Midden-Nederland 21 juli 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:3990; Brief Minister van Financiën 18 januari 2010: *Kamerstukken II* 2009-2010, 27 863, nr. 35.

³ Rb. Midden-Nederland 21 juli 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:3990.

⁴ www.rabobank.nl/bedrijven/service/betalen-en-ontvangen/contant-geld-bestellen-stopt, geraadpleegd op 11 maart 2022.

⁵ www.ing.nl/zakelijk/betalen/contant-geld/bijjetten/eurobijjetten-opnemen.html, geraadpleegd op 11 maart 2022.

⁶ www.abnamro.nl/nl/prime/betalen/contant-geld/opnemen.html, geraadpleegd op 11 maart 2022.

Voor een hoger bedrag wordt door de bank het alternatief genoemd geld te bestellen via een waarde transport.⁷ De Voorzieningenrechter van de rechtbank Amsterdam oordeelde op 12 januari 2021 in een geschil tussen ING en een coffeeshop nog dat de bank het stoppen voor zakelijke klanten met de mogelijkheid contant geld te bestellen en op te halen aan de balie niet in strijd was met de zorgplicht, omdat het gebruik maken van een waarde transporteur een bruikbaar alternatief is voor de coffeeshopbranche (**bijlage 6**).⁸

6. Dat alternatief is er nu evenwel niet meer. Coffeeshops worden daardoor in hun bedrijfsvoering beperkt en hebben in feite geen daadwerkelijke toegang meer tot betaalfaciliteiten, zoals de minister dat voor ogen had.

Probleem/belang

7. Coffeeshops hebben te maken met contante omzetten. Er is contant geld nodig om de leveranciers van de coffeeshops te kunnen betalen, die geen bankrekening hebben. Door het faillissement van RCCS kunnen coffeeshops hun kasgelden niet meer verwerken en daardoor in feite hun bedrijfsvoering niet meer voortzetten.

8. Contant geld kan immers niet meer beveiligd vervoerd worden en ook niet meer via een bankrekening worden overgemaakt. Met als mogelijk gevolg dat coffeeshops uiteindelijk hun deuren zullen moeten sluiten. Dit heeft ook gevolgen voor de openbare orde. Immers als coffeeshops hun deuren moeten sluiten, heeft dat tot direct gevolg dat de straathandel zal floreren. De straathandel kent echter geen scheiding van soft- en harddrugsmarkten, met alle gevolgen voor de volksgezondheid van dien.

⁷ www.ing.nl/zakelijk/betalen/contant-geld/biljetten/eurobiljetten-opnemen.html, geraadpleegd op 11 maart 2022.

⁸ Rb. Amsterdam 12 januari 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:61.

Mogelijke oplossingen

Dagelijks pinnen van contanten?

9. Coffeeshops hebben nog de mogelijkheid tot het dagelijks pinnen van contanten tot aan de limiet die banken daaraan hebben gesteld. Dat betekent echter wel dat zij dagelijks met grote hoeveelheden contant geld over straat moeten, met daarbij het reële risico dat zij overvallen worden. Dit zal voor coffeeshops met een grote behoefte aan contanten niet werkbaar zijn, zo oordeelde ook de Voorzieningenrechter (zie bijlage 5).

Klanten verplichten tot contant betalen in coffeeshop?

10. Deze optie is ook niet werkbaar in de praktijk van de coffeeshopbranche. Ook hierover oordeelde de Voorzieningenrechter (zie bijlage 5) al dat van coffeeshops het terugschroeven van het aantal pinbetalingen, als alternatief, niet kan worden verlangd als een reële en gewenste bedrijfsaanpassing, na jaren van stimulatie (ook door banken) om klanten per PIN te laten betalen, wat ook mede door Corona steeds meer is ingeburgerd. Steeds minder klanten hebben contant geld op zak en een werkende geldautomaat in de nabijheid is geen vast gegeven, aldus de Voorzieningenrechter.

Legaliseren?

11. Legaliseren van de coffeeshopsector lijkt op korte termijn ook niet haalbaar, gelet op het experiment gesloten coffeeshopketen dat nog in de kinderschoenen staat.

Andere oplossing?

12. De gevraagde oplossing is om te bevestigen aan de sector dat coffeeshops niet langer als verhoogd risicogroep gelden, en er met de sector afspraken gemaakt worden dat coffeeshops gewoon weer toegang tot de cashfaciliteiten van de banken krijgen.

Met vriendelijke groet,

Simone van Breda

Voorzitter BCD

NIEUWSBERICHT FAILLISSEMENT

RCCS Waardetransport B.V. en RCCS Holding B.V. zijn op 7 maart 2022 door de Rechtbank Den Haag in staat van faillissement verklaard. Mr. Broeseliske en mr. Hoving zijn als curator aangesteld. Er is een afkoelingsperiode gelast voor de duur van twee maanden.

RCCS betreurt de gang van zaken. Er wordt hard gewerkt aan een goede afwikkeling.

Voor de klanten van RCCS is een Q&A gemaakt met de meest gestelde vragen en antwoorden. Die vindt u hieronder.

[Lees de Q&A](#)

Wet financieel toezicht (Wft)

Artikel 3:10

1. Een afwikkelonderneming, betaalinstantie, clearinginstantie, elektronischgeldinstantie, entiteit voor risico-acceptatie, bank, kredietunie, premiepensioeninstantie, verzekeraar of wisselinstantie met zetel in Nederland voert een adequaat beleid dat een integere uitoefening van haar onderscheidenlijk zijn bedrijf waarborgt.

Hieronder wordt verstaan dat:

- a. belangenverstrengeling wordt tegengegaan;
 - b. wordt tegengegaan dat de financiële onderneming of haar werknemers strafbare feiten of andere wetsovertredingen begaan die het vertrouwen in de financiële onderneming of in de financiële markten kunnen schaden;
 - c. wordt tegengegaan dat wegens haar cliënten het vertrouwen in de financiële onderneming of in de financiële markten kan worden geschaad; en
 - d. wordt tegengegaan dat andere handelingen door de financiële onderneming of haar werknemers worden verricht die op een dusdanige wijze ingaan tegen hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, dat hierdoor het vertrouwen in de financiële onderneming of in de financiële markten ernstig kan worden geschaad.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de minimumvoorwaarden waaraan het beleid, bedoeld in het eerste lid, moet voldoen.
3. Een financiële onderneming als bedoeld in het eerste lid verstrekt aan de Nederlandsche Bank bij algemene maatregel van bestuur te bepalen informatie over incidenten die verband houden met de onderwerpen, bedoeld in het eerste lid.
4. De Nederlandsche Bank kan op aanvraag geheel of gedeeltelijk, al dan niet voor bepaalde tijd, ontheffing verlenen van het op grond van het tweede lid bepaalde indien de aanvrager aantoont dat daaraan redelijkerwijs niet kan worden voldaan en dat de doeleinden die dit artikel beoogt te bereiken anderszins worden bereikt.

- 1 Een instelling verricht ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme cliëntenonderzoek.

Vergaderjaar 2009–2010

27 863

Betalingsverkeer

Nr. 35

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 januari 2010

In de afgelopen twee jaar hebben mij verschillende signalen bereikt waaruit blijkt dat coffeeshops in toenemende mate hinder ondervinden bij het verkrijgen of behouden van een betaalfaciliteit. Ook andere integriteitgevoelige sectoren zoals de sexindustrie hebben aangegeven problemen te ondervinden. Uw Kamer heeft bij diverse gelegenheden aandacht hiervoor gevraagd¹. In de beantwoording op deze kamervragen heb ik aangegeven dat ik de dreigende situatie dat coffeeshops van iedere vorm van bancaire dienstverlening uitgesloten worden ongewenst vind. Voorts heb ik aangegeven dat het Ministerie van Financiën met de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en andere betrokkenen in overleg zou treden om te bewerkstelligen dat banken aan coffeeshops een pakket aan primaire betaaldiensten aanbieden.

Er is in de afgelopen maanden goed overleg geweest met de NVB en vertegenwoordigers van de coffeeshopbranche. Daarbij is naar voren gekomen dat verschillende banken beleid hebben vastgesteld dat ertoe strekt dat zij hun bestaande bancaire relaties met coffeeshops beëindigen en geen nieuwe relaties met coffeeshops aangaan. De terughoudendheid van banken bij het verlenen van betaaldiensten aan coffeeshops en andere integriteitgevoelige sectoren is grotendeels gebaseerd op zorgen die bij de banken leven over de verenigbaarheid van die dienstverlening met de op hen rustende verplichtingen op het terrein van de integere uitoefening van hun bedrijf (artikel 3:10, eerste lid, van de Wet op het financieel toezicht: Wft). Zo dient een bank tegen te gaan dat de bank, haar werknemers of haar cliënten het vertrouwen in de bank of in de financiële markten schaden of kunnen schaden. Verder dienen banken te beschikken over procedures en maatregelen met betrekking tot de acceptatie van cliënten. Deze procedures en maatregelen zijn erop gericht om de identiteit van een cliënt vast te stellen en zijn identiteit te verifiëren alsmede om cliënten producten of diensten op risico's te classificeren. Deze zogenoemde customer due diligence-regelgeving is nader uitgewerkt in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (WWFT). Bij coffeeshops worden mogelijke witwasrisico's gezien

¹ Vragen van de leden Azough en Vendrik d.d. 20 februari 2008 (Kamerstukken II, 2007/2008, Aanhangsel Handelingen 1761); vragen van de leden Tang, Vos en Bouwmeester d.d. 16 januari 2009 (Kamerstukken II, 2008/2009, Aanhangsel Handelingen 1461); vragen van de leden Joldersma, De Nerée tot Babberich en Van Haersma Buma d.d. 10 februari 2009 (Kamerstukken II 2008/2009, Aanhangsel Handelingen 1858), vragen van het lid Van der Ham d.d. 10 februari 2009 (Kamerstukken II 2008/2009, Aanhangsel Handelingen 1857) en vragen van de leden Tang, Vos en Bouwmeester d.d. 9 juni 2009 (Kamerstukken II 2008/2009, Aanhangsel Handelingen 3134).

vanwege de grote contante geldstroom en de onduidelijke herkomst en besteding van dit geld.

Verskillende mogelijke oplossingen zijn tijdens de besprekingen met betrokkenen de revue gepasseerd. Eerder heb ik gemeld dat gesproken is over de oprichting van een «white label» bank, een stichting of BV die als bank fungeert voor cliënten die elders worden geweigerd. Er blijkt echter geen levensvatbare business case voor een dergelijke «white label» bank te maken. De kosten die een dergelijke bank zou moeten maken, kunnen met een beperkte dienstverlening – alleen betaaldiensten – en een beperkt cliëntenbestand niet worden terugverdiend. Een ander voorstel dat is besproken, het onderbrengen van «unbankable» cliënten bij een overheidsinstelling, is mijns inziens onwenselijk. Ik onderschrijf de stelling van de Adviescommissie Toekomst Banken dat de overheid geen bancaire taken op zich zou moeten nemen om de publieke nutsfuncties van banken te waarborgen. De optie om banken wettelijk te verplichten om coffeeshops of andere integriteitgevoelige sectoren een betaalrekening te verstrekken heeft evenmin mijn voorkeur, omdat hiermee de contractvrijheid wordt doorbroken. Bovendien zou een acceptatieplicht door de banken als een vrijwaring opgevat worden, die de customer due dilligence-regelgeving zou ondermijnen.

Voor de besprekingen met betrokkenen zijn de ontwikkelingen in de jurisprudentie zeer relevant. Waar eerder – in de periode dat opzeggingen incidenteel voorkwamen – de rechter oordeelde dat het risico van reputatieschade voldoende zwaarwegend werd geacht om de bankrelatie met de cliënt te kunnen opzeggen, is de jurisprudentie in het afgelopen jaar specifiek geworden. Het Hof in Leeuwarden oordeelde dat in een zaak waarbij de coffeeshop nog een bankrekening bij een andere bankinstelling had, het de bank was toegestaan tot opzegging van de bancaire relatie over te gaan¹. Het oordeel van het Hof in Arnhem viel echter anders uit in een zaak waar de coffeeshop niet over een alternatief beschikte. Het Hof oordeelde hier dat de betrokken bank onvoldoende had onderbouwd dat het enkele feit dat een exploitant van een coffeeshop bij die instelling betaalrekeningen aanhield een reëel gevaar vormde voor imagoschade c.q. waardedaling of strafrechtelijke vervolging van de instelling².

Het Ministerie van Financiën heeft eveneens met De Nederlandsche Bank overlegd over de bancaire dienstverlening aan coffeeshops. De Nederlandsche Bank heeft aangekondigd guidance over de WWFT te ontwikkelen. Hierin zal onder meer worden aangegeven hoe bancaire dienstverlening – betaaldiensten in het bijzonder – met passende waarborgen aan integriteitgevoelige sectoren kan worden verleend. DNB verwacht dergelijke guidance in april te kunnen publiceren.

Vanuit mijn perspectief is het noodzakelijk dat zeker gesteld wordt dat naast legale ook gedoogde bedrijven toegang hebben tot betaalfaciliteiten. Deze bedrijfstakken categoriaal uitsluiten van betaalfaciliteiten die noodzakelijk zijn voor een maatschappelijk geaccepteerde deelname aan het economisch verkeer, is ongewenst. Een bank moet evenwel tegen misbruik kunnen optreden en een individuele afweging kunnen maken of zij een cliënt al dan niet wil accepteren; de toegang tot betaalfaciliteiten is geen absoluut recht. Hoewel ik regelgeving niet uit wil sluiten, heeft een oplossing waarbij banken vrijwillig coffeeshops blijven accepteren – met inachtneming van de customer due dilligence-regelgeving – mijn voorkeur.

¹ Hof Leeuwarden, 15 september 2009, LJN BJ7971.

² Hof Arnhem, 8 september 2009, LJN BJ7838.

Ik heb de NVB daarom uitdrukkelijk verzocht haar leden te vragen het beleid van banken van categoriaal weigeren van coffeeshops te herzien. In plaats daarvan zou een individuele toetsing kunnen plaatsvinden van de

mate waarin een specifieke coffeeshop een acceptabel of een onacceptabel risico vormt voor de bank. De voorzitter van de NVB heeft mij toegezegd dat de banken hiertoe bereid zijn. Banken zullen de rekeningen van coffeeshops waarmee zij reeds een relatie hebben niet beëindigen op de enkele grond van de exploitatie van een coffeeshop. Een bank zal de relatie met een bestaande cliënt wel kunnen heroverwegen, ondermeer indien zij het gerechtvaardigde vermoeden heeft dat haar dienstverlening wordt of is misbruikt, het vertrouwen van de bank in de cliënt wordt of is geschaad of indien de bank beargumenteerd van mening is dat de voortzetting van de dienstverlening tot onacceptabele risico's leidt. De NVB heeft ook aangegeven dat banken bereid zijn aanvragen voor nieuwe betaalfaciliteiten voor coffeeshops in behandeling te nemen en dergelijke aanvragen individueel te beoordelen. Daarbij kunnen banken wel zodanige beheersmaatregelen willen treffen dat zij tenminste kunnen voldoen aan de eisen zoals vastgelegd in WWFT en Wft. Eén van de mitigerende maatregelen die banken zouden kunnen nemen is het beperken van de stroom van contant geld door met de coffeeshop af te spreken dat deze het gebruik van giraal geld (PIN-pas, creditcard of chipknip) in zijn bedrijf zal bevorderen. Eén van de grootste risico's van een relatie met een coffeeshop is namelijk de contante geldstroom. Een dergelijke afspraak past mijns inziens ook in de maatschappelijke tendens van veilig en efficiënt ondernemen, zoals vastgelegd in het Convenant Betalingsverkeer 2005.

De afspraak die ik met de NVB heb gemaakt geldt nadrukkelijk voor betaalfaciliteiten. Zonder een pakket primaire betaalfaciliteiten is het immers praktisch onmogelijk om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen. Knelpunten die zich op andere terreinen van bancaire dienstverlening voordoen – zoals kredietverlening aan raamexploitanten – zijn mijns inziens van een andere orde. Het ontbreken van kredietfaciliteiten kan een bedrijf weliswaar ernstig in zijn ontwikkeling belemmeren, maar voor de bank impliceert kredietverstrekking een veel grotere betrokkenheid bij de cliënt dan bij het leveren van betaalfaciliteiten. Banken moeten daarom de ruimte hebben om geen krediet te verstrekken aan groepen bedrijven die zij op basis van hun eigen «business principles» niet willen financieren.

Ik vertrouw erop dat de toezegging van de NVB in combinatie met de WWFT-guidance die door DNB wordt opgesteld, zowel banken als goedwillende coffeeshops alsmede andere bedrijven in integriteitgevoelige sectoren in staat zullen stellen om op passende wijze relaties inzake primaire betaalfaciliteiten te onderhouden. Ik zal de ontwikkelingen monitoren, uw Kamer informeren en zo nodige nadere stappen zetten.

De minister van Financiën,
W. J. Bos

ECLI:NL:RBMNE:2021:3990

Instantie Rechtbank Midden-Nederland
Datum uitspraak 21-07-2021
Datum publicatie 15-09-2021
Zaaknummer C/16/523084 / KG ZA 21-318
Rechtsgebieden Verbintenissenrecht
Bijzondere kenmerken Kort geding
Inhoudsindicatie

De bank moet (voorlopig) toestaan dat de coffeeshop geldbestellingen (max € 50.000,-) via derden plaatst, voor zover daarmee de door de bank per 1 januari 2021 vastgestelde limiet van € 8.000,- voor de opname van contante gelden overschreden wordt. Het beleid van de bank is naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar en in strijd met haar bijzondere zorgplicht. Ook in het kader van belangafweging prevaleren de belangen van de coffeeshop boven die van de bank.

Vindplaatsen Rechtspraak.nl

Uitspraak

—

vonnis

RECHTBANK MIDDEN-NEDERLAND

Civiel recht
handelskamer

locatie Utrecht

zaaknummer / rolnummer: C/16/523084 / KG ZA 21-318

Vonnis in kort geding van 21 juli 2021

in de zaak van

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

[eiseres] B.V.,

gevestigd te [vestigingsplaats 1] ,

eiseres,

advocaat mr. B.J.R. Loijmans te Amsterdam,

tegen

de coöperatie

COÖPERATIEVE RABOBANK U.A.,

gevestigd te [vestigingsplaats 1] ,

gedaagde,

advocaat mrs. R.M. Vermaire en A.M. Mennens te Utrecht.

Partijen worden hierna [eiseres] en Rabobank genoemd.

1 De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding van 18 juni 2021 met 8 producties en de nagekomen aanvullende producties 9 tot en met 12 van [eiseres] ,
- de conclusie van antwoord van Rabobank met 2 producties en de nagekomen aanvullende productie 3,
- de mondelinge behandeling van 5 juli 2021, waarvan de griffier aantekeningen heeft gehouden,
- de pleitnota van [eiseres] ,
- de pleitnota van Rabobank.

1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2 Waar gaat de zaak over?

2.1. [eiseres] exploiteert een coffeeshop/cannabiswinkel in [vestigingsplaats 1] . Zij houdt hiertoe een betaalrekening (rekening-courant) aan bij Rabobank vanaf 31 juli 2018.

2.2. Per 1 januari 2021 heeft Rabobank haar beleid gewijzigd ten aanzien van het doen van contante opnames. Coffeeshops, dus ook [eiseres] , mogen vanaf dan maximaal € 8.000,00 per maand aan contanten bij Rabobank opnemen. De beperking van de opnamelimit baseert Rabobank op haar bevoegdheid in artikel 15 van hoofdstuk 7 Algemene Voorwaarden Rekening-courant 2020, die Rabobank de bevoegdheid geeft om bijzondere voorwaarden van toepassing te verklaren. Dit blijkt uit haar brieven van 8 september 2020 en 17 december 2020, waarin Rabobank [eiseres] er ook op heeft gewezen dat zij tot 1 januari 2021 de gelegenheid heeft om haar bedrijfsvoering aan te passen aan de nieuwe opnamelimit.

- 2.3. Als gevolg van de invoering van de opnamelimiet is [eiseres] gebruik gaan maken van de diensten van een waardetransporteur, te weten [bedrijfsnaam] B.V. (hierna: [bedrijfsnaam]). De dienst houdt in dat [eiseres] bij [bedrijfsnaam] contant geld bestelt dat [bedrijfsnaam] op locatie komt afleveren. [eiseres] ontvangt van [bedrijfsnaam] daarvoor een factuur, die zij giraal, via haar bankrekening bij Rabobank, aan [bedrijfsnaam] betaalt.
- 2.4. Bij brief van 18 maart 2021 heeft Rabobank aan [eiseres] bericht dat de opnamelimiet van € 8.000,00 per maand ook geldt voor geldbestellingen bij derden. [eiseres] heeft hiertegen bij brief van 31 maart 2021 bezwaar gemaakt. Op 1 juni 2021 heeft Rabobank [eiseres] erop gewezen dat zij in de maand mei 2021 de opnamelimiet heeft overschreden door geldbestellingen te doen via een waardetransporteur. Rabobank vraagt [eiseres] om het bestedingsdoel van de opnames schriftelijk toe te lichten. Voor zover de contante opnames gebruikt zijn voor de inkoop van softdrugs is dat volgens Rabobank in strijd met haar beleid. Rabobank waarschuwt [eiseres] dat het niet-nakomen van de contractuele voorwaarden (zoals overschrijden van de opnamelimiet) gevolgen kan hebben voor de voortzetting van de klantrelatie.
- 2.5. Op 4 mei 2021 heeft [eiseres] Rabobank gedagvaard in een bodemprocedure. In die procedure vordert [eiseres] – kort gezegd – een verklaring voor recht dat het Rabobank niet geoorloofd is beperkingen aan de opnamelimiet te stellen en om geldbestellingen via derden te verbieden.
- 2.6. Vooruitlopend op het geschil in de bodemprocedure vordert [eiseres] in deze procedure een tweetal voorlopige voorzieningen. In de eerste plaats vordert [eiseres] dat zij onbeperkt, althans tot een bedrag van € 50.000,00 per maand geldbestellingen mag plaatsen bij derden, zoals waardetransporteurs, waarbij Rabobank verboden wordt ten aanzien van dergelijke transacties beperkende maatregelen aan [eiseres] op te leggen. Daarnaast vordert [eiseres] veroordeling van Rabobank om de tussen partijen gesloten rekening-courantovereenkomst voor onbepaalde duur te continueren. [eiseres] vordert deze voorzieningen toe te wijzing voor de periode totdat in de bodemprocedure een onherroepelijke uitspraak is gewezen of partijen een minnelijke regeling hebben bereikt en onder verbeurte van een dwangsom door Rabobank indien zij zich niet aan de veroordelingen houdt.
- 2.7. Aan haar vordering legt [eiseres] – kort weergegeven – het volgende ten grondslag. Het aangescherpte beleid van Rabobank, waarin de opnamelimiet van € 8.000,00 per maand niet alleen geldt voor contante opnames die direct bij Rabobank worden gedaan, maar ook voor geldbestellingen die bij derden worden geplaatst (en die via de bankrekening bij Rabobank worden betaald) brengt de bedrijfsvoering van [eiseres] ernstig in gevaar.
- De facto wordt [eiseres] door deze beperking afgesneden van de inkoop, aangezien zij (vanwege het toegenomen aantal betalingen per PIN) niet genoeg contanten uit de verkoop genereert om de voorraad, die contant betaald moet worden, te kunnen bekostigen. Met haar aangescherpte beleid sluit Rabobank [eiseres] (en andere coffeeshops) categoriaal uit, hetgeen in strijd is met Europese Richtlijn 2015/849 en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Het door Rabobank aan de Wet op het financieel toezicht (Wft) ontleende argument dat de geldbestellingen bij derden indruisen tegen het door haar te voeren integriteitsbeleid (omdat de contanten worden aangewend voor illegale activiteiten) gaat niet op volgens [eiseres] . Rabobank geeft een onjuiste interpretatie van het gedoogbeleid en geeft geen valide reden waarom de Wft haar zou verplichten tot dit beleid/verbod. Rabobank kan in de gegeven omstandigheden geen gebruik maken van haar contractuele opzeggingsbevoegdheid, omdat zij daarmee handelt in strijd met de redelijkheid en billijkheid en de op haar rustende zorgplicht, aldus [eiseres] .
- 2.8. Rabobank voert gemotiveerd verweer dat er in de kern op neer komt dat zij gebonden is aan de bepalingen van de Wft, namelijk de verplichting tot integere bedrijfsvoering. Door de geldbestellingen bij derden (die via de betaalrekening worden betaald) loopt Rabobank het reële risico dat zij meewerkt aan zaken die haar integere bedrijfsvoering raken. De inkoop van softdrugs

is immers strafbaar gesteld in de Opiumwet. Rabobank wil op geen enkele wijze betrokken zijn bij geldopnames waarvan zij weet dat die worden aangewend voor de strafrechtelijk gesanctioneerde inkoop van (handels)voorraad softdrugs van bedrijven uit de coffeeshopbranche. Coffeeshops nemen de door hun klanten verrichte girale betalingen bij Rabobank op om zo grote betalingen aan de 'achterdeur' te kunnen doen. Rabobank vreest dat het 'witte geld' op deze wijze weer 'zwart' wordt gemaakt. Rabobank beroept zich verder op haar contractsvrijheid en het wijzigingsbeding in de overeenkomst en de algemene voorwaarden. Dat sprake is van een verkapt uitsluitingsbeleid wordt door Rabobank betwist. [eiseres] heeft een eenvoudig alternatief om in haar behoefte aan contanten middelen te voorzien; zij kan de pinbetalingen terugschroeven en haar klanten vragen om contant te betalen.

2.9. Op de overige stellingen van partijen wordt hierna, voor zover nodig, nader ingegaan.

3 Wat oordeelt de voorzieningenrechter?

3.1. Het gaat in dit kort geding om de vraag of Rabobank [eiseres] kan verbieden om geldbestellingen bij derden (meer in het bijzonder [bedrijfsnaam]) te plaatsen, voor zover daarmee de door Rabobank per 1 januari 2021 vastgestelde limiet van € 8.000,00 voor de opname van contante gelden overschreden wordt. Naar het voorlopig oordeel van de voorzieningenrechter is dit verbod/deze beperking naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar, althans handelt Rabobank daarmee in strijd met de op haar rustende bijzondere zorgplicht. Ook een belangenafweging valt in het voordeel van [eiseres] uit. De in de kortgedingdagvaarding onder I gevraagde voorziening zal daarom worden toegewezen. Dit wordt hierna toegelicht.

Spoedeisendheid

3.2. [eiseres] heeft voldoende aangetoond dat zij spoedeisend belang heeft. Zij heeft gesteld dat haar bedrijfsvoering in ernstig gevaar komt door het verbod om geldbestellingen bij [bedrijfsnaam] te plaatsen en dat Rabobank heeft gedreigd de klantrelatie te beëindigen als [eiseres] hiermee doorgaat.

Contractsvrijheid versus bijzondere zorgplicht van de bank

3.3. Uitgangspunt is dat Rabobank op grond van het beginsel van contractsvrijheid zelf mag bepalen met wie zij een betaalrekening aangaat en onder welke voorwaarden zij dat wil. Ook mag zij op grond van dit beginsel een eenmaal afgesloten betaalrekening weer opzeggen of de voorwaarden die voor de betaalrekening gelden wijzigen. De bevoegdheid om de voorwaarden te wijzigen of bijzondere voorwaarden te stellen vloeit niet alleen voort uit de contractsvrijheid, maar heeft Rabobank ook vastgelegd in een wijzigingsbeding (zowel in de overeenkomst als in haar algemene voorwaarden). Deze contractsvrijheid (en wijzigingsbevoegdheid) is echter niet onbegrensd. De vrijheid van Rabobank wordt beperkt door de bijzondere zorgplicht die zij tegenover een rekeninghouder, zoals [eiseres] , in acht moet nemen. De achtergrond van die bijzondere zorgplicht is gelegen in de spilfunctie die banken in het maatschappelijk verkeer vervullen. In het huidige digitale tijdperk is het hebben van een bankrekening noodzakelijk om aan het maatschappelijk verkeer te kunnen deelnemen en bedrijfsmatige activiteiten te kunnen ontplooiën. Zo accepteert bijvoorbeeld de Belastingdienst alleen girale betalingen van loonheffingen en (vennootschaps-)belasting.

3.4. Rabobank is als bank op grond van de Wft verplicht tot een integere bedrijfsvoering. Zo bepaalt artikel 3:10 Wft dat een bank gehouden is om een adequaat beleid te voeren dat de integere uitoefening van haar bedrijf waarborgt en onder meer tegengaat dat wegens haar klanten het

vertrouwen in de bank of de financiële sector kan worden geschaad. In dat kader dienen banken zich te houden aan verplichtingen neergelegd in de Wwft. Artikel 3 lid 1 Wwft verplicht banken voorafgaand aan de dienstverlening cliëntenonderzoek te verrichten als onderdeel van een integrale bedrijfsvoering en het beheersen van specifieke bedrijfsrisico's. Bedrijven waar veel geldverkeer in contanten plaatsvindt (zoals coffeeshops) hebben een hoger potentieel risico; daar moet verscherpt cliëntenonderzoek plaatsvinden. De Nederlandse Bank benadrukt dat een verhoogd risico echter niet betekent dat bij dit type cliënten het aangaan van een bankrelatie categoriaal geweigerd kan worden. Dit is in lijn met de brief van de Minister van Financiën van 18 januari 2010.¹ Daarin verwoordt de minister dat hij de dreigende situatie dat coffeeshops van iedere vorm van bancaire dienstverlening uitgesloten worden ongewenst vindt. Voorts heeft hij aangegeven dat het noodzakelijk is dat zeker gesteld wordt dat naast legale ook gedoogde bedrijven toegang hebben tot betaalfaciliteiten. Deze bedrijfstakken categoriaal uitsluiten van betaalfaciliteiten die noodzakelijk zijn voor een maatschappelijk geaccepteerde deelname aan het economisch verkeer, is ongewenst. Zonder een pakket primaire betaalfaciliteiten is het volgens de minister immers praktisch onmogelijk om aan het maatschappelijk verkeer deel te nemen. De minister heeft hierover destijds afspraken gemaakt met de Nederlandse Vereniging van Banken en die hebben verklaard zich hieraan te houden. In 2015 heeft minister Koolmees naar aanleiding van vragen van de Tweede Kamer over banken die dienstverlening weigeren aan coffeeshops het voorgaande nogmaals bevestigd: *"De insteek is dat coffeeshops die voldoen aan de criteria om een betaalrekening te hebben, ook daadwerkelijk toegang krijgen tot betaalfaciliteiten."* Ook hieruit volgt dat coffeeshops niet afgesloten mogen worden van een betaalfaciliteit.

- 3.5. Rabobank betwist dat zij [eiseres] de toegang tot het bancaire systeem ontzegt. Zij wil haar klanten graag faciliteren binnen de mogelijkheden die zij daarvoor heeft binnen de voor haar geldende wet- en regelgeving. Zij stelt dat zij slechts één van de manieren waarover haar coffeshop-klanten over hun positieve saldo kunnen beschikken heeft beperkt en dat haar klanten – waaronder [eiseres] – hun toegang tot het bancaire systeem behouden. Er bestaat voor [eiseres] een eenvoudig alternatief om in haar behoefte aan contante middelen te voorzien. [eiseres] kan meer klanten vragen om contant te betalen in plaats van met PIN. [eiseres] heeft zelf aangegeven dat haar winstmarge 50% bedraagt. In 2020 heeft zij 42% van haar omzet contant ontvangen. Indien zij de contante betalingen opschroeft tot 50% kan zij alle inkoop daarmee betalen. Rabobank wil niet langer betrokken zijn (ook niet indirect in geval van tussenkomst van een waardetransporteur) bij geldopnames die worden gebruikt voor illegale inkoop van softdrugs.
- 3.6. De voorzieningenrechter is met [eiseres] van oordeel dat het terugschroeven van het aantal pinbetalingen niet als een reële en gewenste bedrijfsaanpassing van [eiseres] verlangd kan worden. Na jaren van stimulatie - mede ook door Rabobank zelf – om klanten per PIN te laten betalen was het niveau van pinbetalingen in 2020 gemiddeld 42% van de omzet. Pinbetalingen zijn in de afgelopen jaren steeds meer ingeburgerd, ook voor klanten van coffeeshops. Corona heeft het gebruik van pin alleen nog maar vergroot en deze trend is niet te keren (ook niet voor [eiseres]). Steeds minder klanten hebben contant geld op zak en een werkende geldautomaat in de nabijheid is geen vast gegeven. Naast de praktische bezwaren is het ook uit oogpunt van transparantie (aan de voordeur van de coffeshop) ongewenst om terug te gaan naar contante betaling.
- 3.7. Het verbod van Rabobank om geldbestellingen te plaatsen bij [bedrijfsnaam] brengt [eiseres] in een patstelling. [eiseres] is voor haar bedrijfsvoering (de inkoop van haar voorraad) immers aangewezen op contant geld, terwijl zij de gelden op haar eigen betaalrekening hiervoor niet (althans niet meer dan € 8.000,- per maand) langer van Rabobank mag opnemen en haar betaalrekening ook niet mag gebruiken om [bedrijfsnaam] te betalen. Naar het oordeel van de voorzieningenrechter brengt dit verbod van Rabobank mee dat [eiseres] zodanig in haar bedrijfsvoering wordt beperkt dat niet langer sprake is van *"daadwerkelijke toegang krijgen tot betaalfaciliteiten"* zoals de minister dat voor ogen had. Rabobank voert met het verbod om geldbestellingen bij derden te plaatsen de facto een verkapt uitsluitingsbeleid, want [eiseres] kan

geen kant op. Ook de overstap naar een andere bank lijkt voorshands niet mogelijk. [eiseres] stelt dat zij bij aanvang van haar bedrijf al geprobeerd heeft om een bankrekening bij ING te openen, maar daar resoluut nul op het rekest heeft gekregen. Een recent verzoek bij de ABN AMRO voor een betaalrekening is (tot dusverre) evenmin gehonoreerd.

- 3.8. Rabobank heeft geen steekhoudende argumenten gegeven die haar tot dit beleid nopen. Rabobank stelt alleen in meer algemene zin dat zij op basis van haar integriteitsbeleid moet voorkomen dat rekeningen die bij haar worden aangehouden gebruikt worden om strafbare feiten te faciliteren. Het enkele feit dat [eiseres] een coffeeshop is en de inkoop van softdrugs (aan de achterdeur) volgens de Opiumwet illegaal is, kan voor Rabobank onvoldoende aanleiding zijn te veronderstellen dat zij daarmee een integriteitsrisico loopt. Deze veronderstelling berust op een te beperkte uitleg van het gedoogbeleid. Rabobank heeft geen enkele andere concrete aanwijzing genoemd, op grond waarvan zij meent door de geldbestellingen van [eiseres] bij [bedrijfsnaam] in de problemen te kunnen komen. Daarbij komt dat [eiseres] , als gedoogde coffeeshop, onder streng overheidstoezicht van de Gemeente, de Politie en de Belastingdienst staat. Op grond van de Algemeen Plaatselijke Verordening voert de Gemeente in het kader van de vergunningverlening en de gedoogbeschikking een streng integriteitsonderzoek (Wet Bibob) uit. Dit onderzoek vindt niet alleen plaats bij de initiële verlening van de vergunning, maar ook bij latere verlengingen. Daarnaast brengt de Belastingdienst met het zogenaamde HIT team (Horeca Interventie Team) minstens twee keer per jaar een bezoek aan de coffeeshop. [eiseres] heeft onweersproken gesteld dat zij geen antecedenten op haar naam heeft en een goedwillende coffeeshophouder is die haar zaken fiscaal/administratief keurig op orde heeft. Rabobank heeft verder ook niet gesteld dat er in de klantrelatie tussen haar en [eiseres] ooit iets voorgevallen is, wat anderszins het verbod zou kunnen rechtvaardigen.
- 3.9. Het voorgaande leidt tot de slotsom dat de voorzieningenrechter inschat dat de bodemrechter zal oordelen dat het verbod van Rabobank om geldbestellingen te plaatsen bij derden in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, althans dat Rabobank hiermee handelt in strijd met de bijzondere zorgplicht die op haar rust. De andere gronden die [eiseres] nog in haar pleitnota heeft aangevoerd (strijd met Mededingingswet en/of sprake van een oneerlijk beding) kunnen onbesproken blijven.

Belangenafweging

- 3.10. Ook bij afweging van de belangen prevaleren op dit moment, in afwachting van de uitslag van de bodemprocedure, de belangen van [eiseres] boven de belangen van Rabobank. Rabobank heeft niet aannemelijk gemaakt dat haar integere bedrijfsvoering in gevaar komt, terwijl evident is dat [eiseres] door het beleid van Rabobank in de problemen komt. Dit betekent dat de vordering van [eiseres] dat het haar wordt toegestaan om geldbestellingen bij derden te plaatsen, zonder dat Rabobank die transacties kan verbieden en/of beperkende maatregelen of sancties kan opleggen, wordt toegewezen. Omdat deze beslissing een voorlopige ordemaatregel betreft, ziet de voorzieningenrechter aanleiding om het gevorderde toe te wijzen tot een bedrag van € 50.000,00. Dat is het bedrag wat [eiseres] zegt nodig te hebben voor een gezonde bedrijfsvoering. Dat blijkt uit de verklaring van de accountant van [eiseres] , maar ook uit paragraaf 2.3 van de dagvaarding in de bodemprocedure. In die paragraaf heeft [eiseres] een tabel opgenomen waaruit haar maandelijkse behoefte aan contanten in het jaar 2020 blijkt. Daaruit blijkt dat de extra benodigde contanten per maand fluctueren van € 11.371,40 in februari tot € 53.213,88 in december.

Voortzetting dienstverlening voor onbepaalde duur

- 3.11. [eiseres] vordert nog veroordeling van Rabobank de rekening-courantovereenkomst tussen partijen voor onbepaalde duur te continueren. Deze vordering wordt afgewezen. De vordering is te ruim geformuleerd en [eiseres] heeft niet gesteld welk belang zij hierbij heeft naast de al toegewezen vordering. Met de toegewezen vordering bereikt [eiseres] haar doel: het wordt haar

(tot het moment waarop onherroepelijk in de bodemzaak is beslist of partijen een regeling hebben getroffen) toegestaan geldbestellingen bij derden te plaatsen (tot € 50.000,00 per maand) zonder dat Rabobank ten aanzien van die transacties sancties aan [eiseres] kan opleggen of andere beperkende maatregelen kan treffen.

Opmerking met betrekking tot het petitum van de dagvaarding

- 3.12. [eiseres] heeft onder het petitum van haar dagvaarding een onjuist nummer van de bodemprocedure opgenomen. De voorzieningenrechter gaat ervanuit dat het hier om een kennelijke verschrijving gaat en zal de gevorderde voorwaarde om de voorlopige voorziening in dit kort geding toe te wijzen totdat in de bodemprocedure onherroepelijk is beslist of partijen daarin een minnelijke regeling hebben getroffen toewijzen onder vermelding van het bij de rechtbank bekende (juiste) nummer (C/16/521993/ HA ZA 21-357).

Dwangsom

- 3.13. De gevorderde dwangsom wordt afgewezen. Rabobank heeft ter zitting expliciet verklaard te zullen meewerken aan een eventuele veroordeling. De voorzieningenrechter heeft geen aanleiding eraan te twijfelen dat Rabobank zich aan haar woord zal houden.

Proces- en nakosten

- 3.14. Rabobank wordt als de meest in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten veroordeeld. De kosten aan de zijde van [eiseres] worden begroot op:

- dagvaarding € 85,81
- griffierecht € 667,00
- salaris advocaat € 1.016,00 (1 punt x tarief € 1.016,00)

Totaal € 1.768,81

- 3.15. Als [eiseres] nog nakosten moet maken om de beslissing uit te voeren, moet Rabobank die ook betalen. Die eventuele nakosten zijn hieronder vermeld onder de beslissing.

4 De beslissing

De voorzieningenrechter

- 4.1. staat [eiseres] toe geldbestellingen bij derde-partijen, zoals waardetransporteurs als [bedrijfsnaam] B.V. uit [vestigingsplaats 2] te plaatsen en af te wikkelen tot een bedrag van € 50.000,00 per maand en verbiedt Rabobank ten aanzien van dergelijke transacties beperkende maatregelen (waaronder beëindiging van de bankrelatie) te nemen of sancties van welke aard dan ook aan [eiseres] op te leggen,
- 4.2. bepaalt dat de veroordeling onder 4.1 geldt totdat een onherroepelijke uitspraak is gedaan in de bodemprocedure, met het kenmerk C/16/521993 HA ZA 21-357, of totdat partijen tot een minnelijke regeling zijn gekomen met betrekking tot de kwesties die in voornoemde zaak aan de orde zijn gesteld,
- 4.3. veroordeelt Rabobank in de proceskosten van [eiseres] , tot aan dit vonnis begroot op € 1.768,81,
- 4.4. veroordeelt Rabobank in de na dit vonnis ontstane kosten, begroot op € 163,00 aan salaris

advocaat, te vermeerderen, onder de voorwaarde dat Rabobank niet binnen 14 dagen na aanschrijving aan het vonnis heeft voldaan en er vervolgens betekening van de uitspraak heeft plaatsgevonden, met een bedrag van € 85,00 aan salaris advocaat en de exploitkosten van betekening van de uitspraak,

4.5. verklaart dit vonnis tot zover uitvoerbaar bij voorraad,

4.6. wijst af het meer of anders gevorderde.

Dit vonnis is gewezen door mr. N.V.M. Gehlen en in het openbaar uitgesproken op 21 juli 2021.

Bovenkant formulier

¹ TK kamerstuk 27863 nr. 35

ECLI:NL:RBAMS:2021:61

Instantie	Rechtbank Amsterdam
Datum uitspraak	12-01-2021
Datum publicatie	15-01-2021
Zaaknummer	C/13/693823 / KG ZA 20-1079
Rechtsgebieden	Civiel recht
Bijzondere kenmerken	Kort geding
Inhoudsindicatie	ING is niet verplicht om de exploitant van diverse coffeeshops vanaf eind maart 2021 de mogelijkheid te blijven bieden grote bedragen aan contant geld op te halen bij de balie van ING-filialen.
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl

Uitspraak

—

vonnis

RECHTBANK AMSTERDAM

Afdeling privaatrecht, voorzieningenrechter civiel

zaaknummer / rolnummer: C/13/693823 / KG ZA 20-1079 HH/TF

Vonnis in kort geding van 12 januari 2021

in de zaak van

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid

BEST FRIENDS B.V.,

gevestigd te Almere,

eiseres bij dagvaarding van 3 december 2020,

advocaat mr. H.H. Kelderhuis te Heemstede,

tegen

de naamloze vennootschap

ING BANK N.V.,

gevestigd te Amsterdam,

gedaagde,

advocaat mr. D.M.H. de Leeuw te Amsterdam.

Partijen zullen hierna Best Friends en ING worden genoemd.

1 De procedure

Op de zitting van 17 december 2020 heeft Best Friends de vorderingen zoals omschreven in de dagvaarding toegelicht. ING heeft verweer gevoerd.

Beide partijen hebben producties (waaronder een akte weergave feiten van Best Friends) ingediend en ING eveneens een pleitnota.

Op de zitting waren aanwezig:

aan de kant van Best Friends: [naam 1] (lid dagelijks bestuur) met mr. Kelderhuis,

aan de kant van ING: [naam 2] (Customer Expert afdeling Cash), [naam 3] (bedrijfsjurist) met mr. De Leeuw en haar kantoorgenoot mr. R.J.H. ter Meulen.

Vonnis is bepaald op heden.

2 De feiten

- 2.1. Best Friends exploiteert op diverse locaties coffeeshops. Voor de bedrijfsvoering heeft zij diverse zakelijke bankrekeningen bij ING, waaronder die met nummer [rekeningnummer] . In het voor de aanvraag van (een of meer) van deze rekeningen in 2013 ingevulde Aanvraagformulier Zakelijk Betaalpakket worden de Voorwaarden en overige regelingen Zakelijk op de bankrelatie van toepassing verklaard. Van deze voorwaarden maken ook de Voorwaarden Zakelijke Rekening deel uit. Hierin staan diverse bepalingen over contant geld opnemen door rekeninghouders en gemachtigden.
- 2.2. In de branche waarin Best Friends werkt, worden contante geldopnamen gedaan voor de inkoop van haar producten (wiet).
- 2.3. Op grond van artikel 48 van de Voorwaarden Zakelijke Rekening kan Best Friends bij een ING kantoor binnen een aantal dagen na bestelling een contant geldbedrag tot € 50.000,- per dag afhalen. Best Friends maakt daar regelmatig gebruik van via de in 2.1 vermelde zakelijke bankrekening. De afgelopen twaalf maanden bedroeg het door Best Friends opgenomen bedrag gemiddeld € 85.833,- per maand. In artikel 11 van de Voorwaarden Zakelijke Rekening staat dat de rekeninghouder aan een derde volmacht kan geven voor diverse bankhandelingen.
- 2.4. Op 10 maart 2020 heeft Best Friends een bestelling geplaatst voor het ophalen van € 50.000,-. Op 17 maart 2020 heeft de baliemedewerker van het ING kantoor geweigerd de bestelling aan Best Friends mee te geven, omdat zij via haar beeldscherm de melding kreeg dat aan de

gemachtigde van Best Friends nog slechts

€ 10.000,- per keer mocht worden meegegeven. De baliemedewerker heeft vervolgens meegedeeld dat de wettelijk vertegenwoordiger van Best Friends nog wel bestellingen voor hogere bedragen kon ophalen.

- 2.5. Bij brieven van 10, 14 en 20 april 2020 heeft de advocaat van Best Friends nadat het niet was gelukt om na 17 maart 2020 via 'mijn ING' geldbestellingen te doen aan ING verzocht haar dienstverlening op dit onderdeel te hervatten.
- 2.6. In een brief van 22 april 2020 heeft ING aan Best Friends meegedeeld dat het weer mogelijk is om geldbestellingen te plaatsen.
- 2.7. Best Friends heeft bij brief van 28 april 2020 ING verzocht om de mogelijkheid dat haar gemachtigde het geld komt ophalen te herstellen. Bij brief van 27 mei 2020 heeft ING meegedeeld dat alleen een wettelijk vertegenwoordiger een geldbestelling van de boven de € 10.000,- kan ophalen. In de brief staat verder, voor zover van belang, het volgende:
“(...) Een gemachtigde bekend bij de ING of een pasgemachtigde met een Betaalpas op eigen naam kan een geldbestelling tot 10.000 EUR ophalen. Het is ook mogelijk om een geldbestelling op te halen voor een pasgemachtigde met een filiaalpas. De naam van het bedrijf staat op de Betaalpas aangegeven. Deze persoon is niet geregistreerd in de ING systemen en kan tot maximaal 1.000 EUR ophalen. (...)”
- 2.8. Bij brief van 27 oktober 2020 heeft ING aan (de bestuurder van) Best Friends meegedeeld dat het per 1 januari 2021 niet meer mogelijk is om geldbestellingen te plaatsen en/of op te halen bij een ING kantoor en dat met een betaalpas dagelijks een bedrag van € 10.000,- via de geldautomaat kan worden opgenomen.
- 2.9. Bij e-mail van 20 november 2020 heeft ING aan Best Friends meegedeeld dat het voorlopig voor de gemachtigde van Best Friends mogelijk is om geldbestelling tot € 50.000,- per dag bij een ING kantoor op te halen. In de e-mail staat verder dat de eerdere weigering op 17 maart 2020 om geld mee te geven op een misverstand berust die was ontstaan bij het ING kantoor.
- 2.10. In november 2020 is aan alle zakelijke cliënten van ING een brief verzonden, waarin is aangekondigd dat mogelijkheid om een geldbestelling te plaatsen en op te halen bij een ING kantoor komt te vervallen en dat voor geldbestellingen een contract met een waardetransporteur kan worden afgesloten en dat ING met andere banken samenwerkt via Geldmaat (een netwerk van geldautomaten) voor het betaalbaar, bereikbaar en veilig houden van het verstrekken van contant geld.

3 Het geschil

- 3.1. Best Friends vordert – samengevat – ING op straffe van een dwangsom te veroordelen:

primair

tot het mogelijk maken en houden van het door Best Friends plaatsen van (contant) geldbestellingen tot een bedrag van € 50.000,-, die door haar wettelijke vertegenwoordiger of een gemachtigde bij een ING kantoor kunnen worden afgehaald, in ieder geval tot 31 december 2020 en vervolgens van 1 januari 2021 tot aan de uitspraak in de door Best Friends te starten bodemprocedure,

subsidiar

om op grond van artikel 843a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) onmiddellijk inzage te geven, danwel afschriften of uittreksels te verstrekken in of van bescheiden waaruit

blijkt waarop zij haar weigering tot het afhalen van contant geld op een ING kantoor en haar in de brief van 27 oktober 2020 neergelegde besluit tot het beëindigen van deze dienstverlening per 1 januari 2021 baseert, waaronder de overeenkomst tussen partijen en de toepasselijke (algemene) voorwaarden.

Tot slot vordert Best Friends ING te veroordelen in de proceskosten.

- 3.2. Best Friends stelt hiertoe dat nadat in maart 2020 de eerste problemen ontstonden bij de contant geldbestelling het ook in april 2020 via 'mijn ING' niet is gelukt een bestelling te doen. Best Friends heeft steeds tevergeefs telefonisch en schriftelijk om een reactie van ING gevraagd. Pas op 22 april 2020 werd de dienstverlening hervat, maar niet volledig omdat het niet mogelijk is dat een gemachtigde een bestelling van boven de € 10.000,- ophaalt.

Het is onduidelijk wat de grondslag van deze wijziging is. De overeenkomst tussen partijen is niet aangepast en van een wijziging van de (algemene) voorwaarden is Best Friends niet op de hoogte gesteld. Best Friends wordt benadeeld door de handelwijze van ING. ING maakt misbruik van haar positie. Pas nadat Best Friends de voorbereidingen voor dit kort geding had getroffen, kwam ING met de aankondiging dat het per 1 januari 2021 helemaal niet meer mogelijk is contant geldbestellingen bij een ING kantoor op te halen. Een nog zwaardere beperking van de dienstverlening. De bedrijfsvoering van Best Friends wordt hierdoor ernstig belemmerd. Uit kamerstukken (bijvoorbeeld Kamerstuk 27 863, nr. 35), alsmede uit beantwoording van kamervragen door de betrokken minister (ah-tk-20142015-2769) volgt dat de Minister van mening is dat het wenselijk is dat coffeeshops die zich houden aan de gedoogcriteria niet van iedere vorm van bancaire dienstverlening worden uitgesloten en dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat coffeeshops ondergronds gaan bankieren, alsmede dat coffeeshops die voldoen aan de criteria voor een betaalrekening ook daadwerkelijk toegang krijgen tot betaalfaciliteiten.

Aan dat laatste voldoet ING ten aanzien van Best Friends niet meer. Zij wordt onrechtmatig beoordeeld en lijdt schade.

Best Friends heeft een spoedeisend belang bij haar vorderingen.

- 3.3. ING voert verweer. Hierop wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4 De beoordeling

- 4.1. Vast staat dat ING vanaf 31 maart 2021 voor zakelijke klanten stopt met de mogelijkheid om contant geld te bestellen en op te halen aan de balie van een ING kantoor. Best Friends zal dus tot eind maart 2021 gebruik kunnen maken van deze dienstverlening. De primaire vordering die deels ziet op de periode tot eind maart 2021 zal om die reden reeds worden afgewezen. Het gaat in deze zaak dus om de periode vanaf eind maart 2021 tot en met de uitslag in de (nog te starten) bodemprocedure. In dit kort geding is dan ook de vraag aan de orde of ING, zoals Best Friends stelt, misbruik van bevoegdheid maakt, ofwel in strijd handelt met haar zorgplicht, door de dienstverlening (contact geld ophalen aan de balie) na eind maart 2021 te stoppen.
- 4.2. ING stelt dat zij stopt met het faciliteren van het ophalen van contant geldbestellingen bij een ING kantoor, omdat de behoefte aan contant geld is afgenomen. Steeds meer transacties worden digitaal uitgevoerd en contant geld is minder in omloop. Daarnaast biedt ING alternatieven voor het ophalen van contant geld. Er kan namelijk contant geld worden besteld bij een waardetransporteur die op locatie bezorgt. Verder kan via Geldmaat (een netwerk van geldautomaten) een bedrag van € 10.000,- per dag (vanaf 1 maart 2021 € 5.000,- per dag) aan contant geld worden opgenomen. ING heeft tegen deze achtergrond conform artikel 10 van de Voorwaarden Zakelijk Rekening om bedrijfseconomische- en veiligheidsredenen besloten de betaaldienst niet meer aan te bieden. Dat de betaaldienst stopt, is per 27 oktober 2020 in het digitale geldbestelformulier vermeld. Daarnaast is daarover informatie op de website gezet en een brief aan de zakelijke cliënten verstuurd. Aldus steeds ING.

4.3. Uitgangspunt is dat ING een commercieel bedrijf is en uit vrije keuze met Best Friends een zakelijke dienstverlening (met betaalrekeningen) is aangegaan. ING mocht vervolgens de voorwaarden voor haar dienstverlening aanpassen. In artikel 10 van de Voorwaarden Zakelijk Rekening is dat ook opgenomen. ING dient zich daarbij echter wel aan haar zorgplicht jegens Best Friends te houden. Dit om te voorkomen dat de wijziging naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar wordt geacht (artikel 6:248 lid 2 Burgerlijk Wetboek (BW)).

4.4. Hoewel het op zijn minst bijzonder is dat een bank als instituut dat geld registreert en bewaart (de kluisfunctie) haar dienstverlening aldus beperkt dat cliënten hun in bewaring gegeven geld niet meer fysiek bij de bank kunnen ophalen, wordt deze beperking van de dienstverlening voorshands niet in strijd met de zorgplicht van de bank ten aanzien van Best Friends geacht. ING heeft immers voldoende aannemelijk gemaakt dat de dienstverlening niet meer rendabel en onveilig is en gezien het beperkt gebruik ervan en de kosten die de instandhouding meebrengen er valide bedrijfseconomische- en veiligheidsredenen zijn om ermee te stoppen. Daarnaast biedt ING alternatieven aan voor deze dienstverlening.

Vanaf 31 maart 2021 kan de zakelijke cliënt € 5.000,- per dag per zakelijke rekening en per pas pinnen bij Geldmaat en op basis van afspraken met een waardetransporteur kan contant geld worden afgeleverd op een afgesproken locatie. De vraag is of deze alternatieven voor Best Friends voldoende zijn. Het is haar bijzondere branche, gebaseerd op een gedoogbeleid vanuit de overheid, die maakt dat zij regelmatig over grotere hoeveelheden contant geld moet beschikken om (onder andere) haar leveranciers (die niet over een bankrekening beschikken) te betalen. Dit is de feitelijke situatie zoals die nu is en waar vanuit moet worden gegaan. De voorzieningenrechter is voorshands van oordeel dat het eerste alternatief voor Best Friends niet bruikbaar lijkt. Het gebruik maken van deze dienstverlening betekent dat gemachtigden van Best Friends per maand heel vaak (ca 18x per maand; dus bijna iedere werkdag, uitgaande van het in 2.3 genoemde gemiddelde bedrag) een bedrag van € 5.000,- aan contant geld moeten pinnen om het benodigde bedrag te verkrijgen. Dit alternatief zou wellicht anders kunnen worden gezien als het bedrag van € 10.000,- dat thans per dag bij de Geldmaat gepind kan worden gehandhaafd blijft. Het tweede alternatief lijkt vooralsnog wel bruikbaar te kunnen zijn. Best Friends heeft tot op heden deze mogelijkheid niet voldoende onderzocht en is niet in contact getreden met een waardetransporteur. Op de zitting heeft Best Friends deze methode bij voorbaat afgewezen, omdat zij niet op haar vaste adres in een bedrijvencomplex regelmatig een waardetransportbus wil laten voorrijden. Dat is volgens Best Friends onveilig en bovendien wekt dat argwaan bij ander bedrijven in dat complex. ING heeft echter betoogd dat er ruimte is om met de waardetransporteur 'maatwerkafspraken' te maken om tot een veilige afgifte te komen. Het transport hoeft bijvoorbeeld niet opvallend te zijn en er kunnen afspraken worden gemaakt over de locatie. De voorzieningenrechter is vooralsnog van oordeel dat deze mogelijkheid door Best Friends onvoldoende onderzocht en dat thans niet van niet bruikbaar alternatief worden gesproken. Bovendien zou ook nog aan een combinatie van de aangeboden alternatieven kunnen worden gedacht door toch nog een gedeelte van het totaalbedrag bij een Geldmaat automatisch te pinnen.

4.5. Hoewel ING in de uitvoering van haar dienstverlening vanaf maart 2020 steken heeft laten vallen, is aannemelijk dat dat op een misverstand berustte en is de dienstverlening hervat. Voor dit kort geding is dat verder niet meer van belang. Wel weegt in het voordeel van ING mee dat de zakelijke cliënten van ING, ook Best Friends, in tegenstelling tot wat Best Friends stelt, ruim van tevoren zijn ingelicht over de wijziging van de dienstverlening vanaf 31 maart 2020. Al met al heeft ING met de wijziging van dienstverlening vooralsnog haar zorgplicht niet geschonden. Van ING kan, gezien hetgeen hiervoor is overwogen, voorshands niet worden gevegd dat zij speciaal voor Best Friends haar dienstverlening in de huidige vorm blijft aanbieden. De primaire vordering wordt daarom afgewezen.

De artikel 843a Rv vordering

4.6. ING heeft diverse producties in het geding gebracht, waaronder de rekeningovereenkomst en de

Voorwaarden Zakelijk Rekening. Best Friends heeft verder niet genoemd welke stukken er nog ontbreken en nog moeten worden overgelegd. De subsidiaire vordering zal dan ook worden afgewezen.

4.7. Best Friends zal als de in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van ING worden begroot op:

- griffierecht € 656,00

- salaris advocaat 980,00

Totaal € 1.636,00

5 De beslissing

De voorzieningenrechter

5.1. weigert de gevraagde voorzieningen,

5.2. veroordeelt Best Friends in de proceskosten, aan de zijde van ING tot op heden begroot op € 1.636,00,

5.3. verklaart de kostenveroordeling uitvoerbaar bij voorraad.

Dit vonnis is gewezen door mr. H.C. Hoogeveen, voorzieningenrechter, bijgestaan door mr. G.H. Felix, griffier, en in het openbaar uitgesproken op 12 januari 2021.¹

¹ type: GHF coll: JD
